

Is God voor ons betrouwbaar?

“Gij zijt mij waarlijk als een uitgedroogde beek, water waarop geen staat valt te maken.”

Jeremia 15:18

De wenende profeet

Jeremia wordt wel de wenende profeet genoemd. De HERE had een zware last op zijn schouders gelegd, want hij moest het zondige en afvallige volk het strafgericht van God aankondigen. Vanuit het noorden was zwaar weer op komst: Nebukadnessar, de koning van Babel, kwam eraan. Als een alles vernietigende orkaan zou hij over het gehele volk en Jeruzalem trekken (Jer. 25-33). Alles zou verwoest worden; heel het land en Jeruzalem zou veranderen in een oord van puinhopen (Jer. 25:11).

Vooraf het boek Klaagliederen laat ons de pijn voelen die Jeremia in zijn hart voelde voor zijn volk, voor het land en vooral voor Jeruzalem, de plaats die God Zich had uitverkoren om Zijn Naam te doen wonen. Maar ook in het boek Jeremia zelf komt zijn verdriet duidelijk naar voren. Keer op keer roep hij het volk op tot bekering, maar dit weigeren zij (Jer. 8:5). In plaats van naar hem te luisteren, wordt hij gesommeerd zijn mond te houden en niet langer te profeteren in de naam van de HERE. Zo niet, dan zou hij sterven (Jer. 12:21). Met deze, en nog vele andere bedreigingen, had Jeremia te maken.

Als we de toestand van het volk Israël vergelijken met de christenheid in onze dagen, dan zien we veel overeenkomsten. Van zonde en bekering wil men niet weten. Profeten die de vinger op de zere plek leggen, zijn niet gewenst: ‘Profeteer niet’. In plaats van te luisteren naar de gezonde leer, verzamelt men zichzelf leraars die het gehoor strelen (vgl. 2 Tim. 4:3 met Jer. 6:14; 8:11; 14:13). Het oordeel staat er dan ook aan te komen (1 Petr. 4:17).

Het komende oordeel maakte Jeremia intens verdrietig: *“Mijn ogen moeten van tranen vloeien nacht en dag zonder tot rust te komen, want met een grote breuk is de jonkvrouw, de dochter mijns volk, gebroken met een zeer zware slag”* (Jer. 14:17).

Doet het ons nog verdriet, als we zien wat er zich in de wereld en de christenheid afspeelt? De boodschap van bekering prediken maakt je niet populair, toch ontkomen we niet hieraan. Maar voelen we ook de pijn in ons hart als we het oordeel van God aankondigen?

De teleurgestelde profeet

Jeremia kreeg allerlei bedreigingen naar het hoofd geslingerd. En als je alleen maar met vijandschap en tegenspraak te maken krijgt, kunnen we ons goed voorstellen dat het hem allemaal te veel werd. Hij noemt zichzelf een man van twist en tweedracht voor het hele land, iemand die door allen werd vervloekt (Jer. 15:10). Niet alleen zijn stadsgenoten uit Anatot, nota bene een Levietenstad, hadden zich tegen hem gekeerd; maar ook zijn eigen familie (Jer. 11:18-23; 12:6). In Jeremia 15 zinkt Jeremia langzaam maar zeker weg in het moeras van moedeloosheid en zelfmedelijden. Maar wie neemt hem dit kwalijk? Jeremia was, net zoals Elia, een mens van gelijke natuur als wij (Jak. 5:17). Je moet wel sterke benen hebben om in dit soort zware omstandigheden overeind te blijven. Nee, dit nemen we Jeremia niet kwalijk, en de HERE God ook niet!

In de verzen 15 t/m 18 lucht Jeremia zijn hart bij de HERE. Hij roept om wraak (vs. 15), en beroept zich op zijn trouw en toewijding (vs. 16-17). Wat hij tot nu heeft gezegd is acceptabel, maar dan wordt het gevaarlijk: *“Waarom is mijn pijn altoosdurend en mijn wond ongeneeslijk, en wil zij zich niet laten helen?”* (vs. 18a). Jeremia gaat zich beklagen, en het antwoord op zijn ‘waarom’ vinden we in het tweede gedeelte van dit vers: *“Gij zijt mij waarlijk als een uitdrogende beek, water waarop geen staat valt te maken.”*¹

In vers 18 zegt Jeremia met zoveel woorden: ‘Weet U, HERE, waarom ik voortdurend zo’n pijn heb in mijn hart, en mijn wond zich niet laat helen? Ik voel mij bedrogen! U bent voor mij als een uitdrogende beek waarop geen staat valt te maken. U bent niet betrouwbaar! U mag het gerust weten: de mensen om mij heen zijn onbetrouwbaar en vallen mij tegen, maar U ook!’

¹ Anderen vertalen: “zoudt Gij mij ganselijk zijn als een leugenachtige, [als] wateren, [die] niet bestendig zijn?” (SV). “Bent U nu echt voor mij als een onbetrouwbare beek, water dat niet betrouwbaar is?” (HSV)

Zonder blikken of blozen slingert hij zijn beschuldiging in het gezicht van de HERE, zijn God. In bittere opstandigheid klaagt hij God aan. Hier passeert hij een grens die niet overschreden mag worden. Hier houdt het begrip voor Jeremia dan ook op.

Een grens overschreden? Daar is niet iedereen het mee eens. Tal van psychologen, óók christen-psychologen, zeggen: ‘Goed gedaan, Jeremia. Ben je boos op God? Gooi het er maar uit. Bal je vuisten naar de hemel en vertel God maar eens flink de waarheid. Je zult zien, dat lucht op!’

“Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt? Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom...” (Rom. 9:20).

Wie denken we dat we zijn om God ter verantwoording te roepen? Het advies van die psychologen is met één enkel woord samen te vatten: dwaasheid! We doen er dan ook beter aan om te horen wat God Zelf hierover te zeggen heeft:

“Daarom, zo zegt de HERE: Indien gij terugkeert, zal Ik u doen terugkeren; dan zult gij vóór Mij staan; en indien gij uitspreekt wat waarde heeft, zonder vermetele taal, zult gij als mijn mond zijn” (vs. 19).

Het ‘waarom’ van Jeremia wordt beantwoord met een ‘daarom’ van de HERE. Jeremia heeft God eens flink de waarheid gezegd, nu is God aan de beurt! De HERE gaat met geen enkel woord in op de bittere (aan)klacht van Jeremia; die wordt volledig genegeerd. Hier maakt God pijnlijk duidelijk dat Hij soeverein is. Hij laat Zich door een mens niet ter verantwoording roepen, ook niet als die mens Jeremia heet! Wat de profeet had gedaan werd door de HERE hoog opgenomen: het was einde oefening voor Jeremia. Hij was profeet af! En er was voor hem maar één weg terug: Bekeer je.

God schrijft Zijn dienstknechten niet zomaar af. Er is voor falende dienstknechten altijd een weg terug: *“Indien gij terugkeert, zal Ik u doen terugkeren.”* God had de deur voor Jeremia opengelaten, maar hij moest voortaan wel op zijn woorden passen. Wil je Mijn mond zijn, dan wil ik dit soort vermetele taal niet meer horen; daar ben Ik niet van gediend!

De profeet die het volk had opgeroepen zich te bekeren, moest zich dus zelf bekeren. Laat de dominee, predikant of leraar niet denken dat hij een voorkeurspositie heeft bij God, en zich meer kan veroorloven dan een ander. Integendeel, hoe meer God iemand heeft toevertrouwd, hoe groter de verantwoording (Jak. 3:1).

De kwetsbare profeet

Jeremia 16 begint met de woorden: *“Ook kwam het woord des HEREN tot mij.”* Het was weer als vanouds, alsof er niets was gebeurd. Jeremia was met berouw tot de HERE teruggekeerd, en God had hem in zijn profetenambt hersteld. Als Jeremia ons niet zelf op de hoogte had gebracht van wat zich tussen hem en de HERE had afgespeeld, had niemand ooit iets ervan geweten.

Hier zien we Jeremia, de kwetsbare profeet. Dienstknechten van God die zich zó kwetsbaar durven op te stellen, zijn moeilijk te vinden. Hier kan menig dienstknecht dan ook een voorbeeld aan nemen. Petje af voor Jeremia.

Jeremia heeft zijn les geleerd. Maar hebben ook wij er iets van geleerd? We kunnen niet alles eruit kramen wat op ons hart ligt, en zéker niet naar God toe!

Oude Sporen 2013

